

EĞİTİM DÜNYASINDAN HABERLER

Doç. Dr. Mahmut ÂDEM

BATI AVRUPA ÜLKELERİ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLARI SÜREKLİ KONFERANSI*

Bugüne değin uluslararası düzeyde eğitim sorunları daha çok Türkiye'nin de üyesi olduğu Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) gibi kuruluşlarca düzenlenen konferans, seminer, kollok-yum, vb. toplantılarda tartışılıyordu. Bunun dışında NATO, Avrupa Konseyi, Uluslararası Eğitim Örgütü vb. kuruluşlar da etkinliklerinde eğitime az çok yer veriyorlardı ama sınırlı sayıda burs vermek, bazı gençlik derneklerini ilgilendiren toplantı, kongre vb. düzenlemekten öteye geçemiyorlardı.

Bunlardan Avrupa Konseyi'nin temel görevi, siyasal bir Avrupa Birliğinin kuruluşuna hizmettir. Bu nedenle Avrupa Ekonomik Topluluğunun temelini oluşturan ve devletler hukukunda "supranationalite" (devletlerüstü), başka bir deyişle bir çeşit konfederasyon olarak Avrupa Demir ve Çelik Topluluğunun (CECA) kuruluş temeli Avrupa Konseyi'nde atılmıştır. Mayıs 1950'de adını öneriyi yapan zamanın Fransa Dış İşleri Bakanı'nın adından alan "Schuman Planı", altı Avrupa ülkesi (Belçika, Federal Almanya, Fransa, Hollanda, İtalya, Lüksemburg) arasında bir ekonomik bütünleşme politikasını benimsemiştir. Sonradan CECA, 1957 Roma Antlaşması ile kurulan Avrupa Ekonomik Topluluğu ile bütünleşmiştir. Yirmi yıldan beri AET, giderek güçlendiğinden Avrupa Konseyi'nin kuruluş statüsünde belirlenen görevlerin büyük bir bölümünü üstlenmiştir. Hiç kuşkusuz bu nedenle son yıllarda Avrupa Konseyi etkinliklerinde eğitim ve kültür konularına daha fazla önem vermeye başlamıştır. Bunun sonucu olarak 17 Mayıs 1976 tarihinde Avrupa Konseyi'ne üye 22 ülke Millî Eğitim

---

* Bu konuya değgin bilgiler için bkz: *Faits Nouveaux*, Conseil de l'Europe, Centre de Documentation Pour L'Education en Europe, 2/76, Strasbourg, Mai 1976.

Bakanları resmî olmayan (informel) bir konferansta Strasbourg yakınındaki Obernai kentinde bir araya gelmişler ve aralarında fikir alışverişinin daha da sıklaştırılması gereği üzerinde görüş birliğine varmışlardır. Ayrıca anılan bakanlar, sürekli ve düzenli olarak toplanmayı kararlaştırmışlardır. Avrupa Konseyi'ne üye ülkeler Millî Eğitim Bakanları Sürekli Konferansı'nın ilkinin 1977 yılında Ankara'da toplanması ve "Okul ve Toplum" konusunun tartışılması kararlaştırılmıştır.

1977 yılında Ankara'da toplanacak olan Avrupa Konseyi Millî Eğitim Bakanları Sürekli Konferansı konusunda bazı sorular akla gelmektedir: Konferans Ankara'da toplanacağına göre Millî Eğitim Bakanlığı, Konferansa sunulacak bildirimler konusunda üniversite ile, özellikle bu alandaki en yetkili akademik bir kurum olan Fakültemiz ile işbirliği yapılması düşünülmekte midir?

Obernai konferansında Avrupa ülkelerini ilgilendiren öteki bazı eğitim sorunları da tartışılmıştır. Örneğin İsveç Milli Eğitim Bakanı Bertil ZACHRISSON, sürekli evrim geçiren eğitim kesiminde, Avrupa Konseyine üye ülkeler arasında *sürekli bir iletişimin* olumlu yönlerin değinmiştir. İsveç Milli Eğitim Bakanına göre, Avrupa Konseyine üye ülkeler arasında ortak bir eğitim politikası izlenmesi olanaksız ama belli bazı sorunlar konusunda bir ya da birçok üye ülke tarafından benimsenebilecek çözüm yolları tartışılabilir.

Fransa Milli Eğitim Bakanı René HABY, "karşılıklı olarak esinlenilmeli", "ama biz Avrupa birliği görüşü konusunda her ülke ya da ulusun kendi içinde tutarlı olması gerektiğine inanıyoruz" demiştir. HABY'ye göre her ülkenin, özellikle eğitim konusunda kendi özgürlüğü ve zenginliğinin, Avrupa Birliğinin kısa sürede oluşmasına önemli bir engel olması olağandır.

AET Araştırma, Bilim ve Eğitim temsilcisi üç temel konu üzerinde durmuştur.

1. *Değişme.* Üye ülkeler arasında öğretmen ve öğrenci, hatta ekonomik ve coğrafi farklılıkları kolayca düzeltebilecek eğitim ve üniversite düzeyinde de değişme (mübadele) gerçekleştirilmelidir.

2. *Eğitim, Hizmetiçi Eğitim.* Burada üzerinde ısrarla durulan konu, özellikle işsiz gençlere bir mesleksel nitelik kazandırmaktır.

3. *Göçmen İşçi Çocuklarının Eğitimi.* Bu konu Avrupa'nın zengin ülkelerine işçi gönderen başta Türkiye olmak üzere Portekiz, Yunanistan, İspanya ve Yugoslavya'yı yakından ilgilendirmektedir.

Obernai konferansına katılan öteki birçok ülke, özellikle Portekiz, Fransa, İsveç vb. Milli Eğitim Bakanları görüşlerini açıklamışlar ve anılan görüşlere konferansın basın bildirisinde yer verilmiştir. Söz konusu bildiriye Türkiye'nin görüşü bulunmamaktadır. Oysa konferansın 1977 yılında Ankara'da toplanacağına kararlaştırılması, Türkiye'nin Batı Avrupa'da yüz binlerce işçi bulunduran bir ülke olması nedeniyle bu işçilerin çocuklarının eğitimi vb. konularda Türkiye'nin görüşünün açıklanması büyük önem taşırdı.

FRANSA**

Fransa'nın Yedinci Dört Yıllık Planında Eğitim Kesimi Önceliğini Yitirmiştir.

Bilindiği gibi Türkiye'de eğitim kesimi Milli Savunmadan sonra en büyük kamu işletmesidir. Başka bir anlatımla genel ve katma bütçeli daireler bütçesinden ikinci derecede önemli harcama, eğitim kesimine yapılmaktadır.

Oysa Fransa'da 1970'lerden beri genel bütçe içinde eğitim bütçesi birinci sırada yer alıyordu. 1976-1980 dönemini kapsayan Yedinci Dört Yıllık Plan tasarısında, eğitim kesimine tanınmış olan kesin öncelikten vazgeçilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Hatta eğitim kesimine, toplumsal kalkınma süreci içinde bile kesin öncelik verilmemektedir. Örneğin Yedinci Plan'da öngörülen toplam kamu harcamalarından eğitime ayrılan oran giderek azalmaktadır: 1975 yılı toplam kamu yatırımı harcamalarının % 11,3'ünü oluşturan eğitim yatırımı giderlerinin, 1980 yılında % 10,6 olması, 1975 yılında toplam cari harcamalarının % 25,8'ini oluşturan eğitim kesimi işletme giderlerinin 1980 yılında % 25,2'ye düşürülmesi öngörülmüştür.

Fransız Planlama Örgütü Eğitim Komisyonu tarafından hazırlanan bir raporda hem bugünkü durum çözümlenmekte, hem de eğitim planının temel hedefleri şöylece önerilmektedir.

1. Eğitimde şans eşitliğinin sağlanması,
2. Eğitim ve istihdam arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi,
3. Toplumun gereksinmelerini karşılamaya yönelik bir yüksek öğretim düzeninin kurulması,
4. Eğitim düzeni ve bu düzende geçerli eğitim bilimin (pedagojinin) topluma açılması,

** Bkz: Aynı.

5. Sürekli eğitimin yaygınlaştırılması,
6. Tümüyle eğitim düzeninin daha etkili kılınması,
7. Eğitimde önceliklerin belirlenmesi,
  - a. Okul öncesi eğitimin tüm nüfusa genelleştirilmesi
  - b. Ortaöğretimde teknolojinin geliştirilmesi, daha açık bir deyişle öğrenciye elışı ve teknik bilgi kazandırılması, bu konuda 1980 yılına değin 2000 *atelye-sınıf* yapılması öngörülmüştür.
  - c. Okulda tiyatro, müzik, plastik sanatlar, vb. kültür etkinliklerinin geliştirilmesi.
  - d. 1980 yılında ortaöğretimin birinci devresinde Beden Eğitimi dersinin üç saata, ikinci devresinde iki saata çıkarılması hedef alınmıştır.

ULUSLARARASI EĞİTİM PLANLAMASI ENSTİTÜSÜ***

1963 yılında Paris'te UNESCO tarafından kurulmuş olan Uluslararası Eğitim Planlaması Enstitüsü (IPE), geleceğe dönük kısa dönemli araştırma çalışmalarını planlamıştır. Anılan plana göre eğitim planlaması konusunda yapılacak araştırmalar için aşağıdaki temel alanlar belirlenmiştir:

1. Eğitim planlamasının, eğitim hizmetlerinin bölgelere, toplumsal sınıflara vb. sunulmasındaki eşitsizliklerin giderilmesine katkısının sağlanması.
2. Eğitim Planlamasının daha geniş bir kavram olarak düşünülmesinin ortaya koyacağı kuramsal ve uygulamaya dönük bilgilerin belirlenmesi.
3. Eğitim, istihdam ve iş arasındaki ilişkilere değgin geleneksel verilerin ayrıntılı bir biçimde incelenme zorunluluğu ve eğitim planlaması alanının gelişmesi açısından bu ilişkilerden çıkarılabilecek sonuçlar.
4. Eğitimin niteliğini belirleyen etmenlere değgin araştırma ile planlama arasındaki bağıntının (korelasyonun) incelenmesi.
5. Özellikle kırsal bölgelerde eğitim planlamasına özgü sorunların en iyi bir biçimde ortaya konulması.

Temel araştırma konularının içeriği böylece özetlendikten sonra, aşağıdaki konular 1976 yılında pilot araştırma projesi olarak benim-

*** Bkz. Bulletin de L'IPE, No. 1, Paris, Septembre 1976,

senmiştir. Buna göre Enstitünün araştırma etkinlikleri, başlıca şu altı proje üzerinde yoğunlaşacaktır:

1. Eğitsel kalkınmada bölgesel eşitsizlikler,
2. Eğitim planlaması konusunda temel gereksinme ve öncelik sırasına göre hedefler,
3. İstihdam, iş ve eğitim planlaması ilişkileri.
4. Bölgesel eğitim planlaması,
5. Nitel planlama konusunda araştırma,
6. Kırsal bölgelerde eğitim planlaması sorunları

Bu araştırma konularının tamamı Türkiye için de önerilebilir. Ancak bu denli geniş kapsamlı çalışmaları yürütmek için, Fakültemizde güçlü bir öğretim ve araştırma personeline sahip bir Eğitim Ekonomisi ve Planlaması Bölümünün zaman geçirilmeden kurulması zorunludur. Aksi takdirde Fakülte bu alanda ülke düzeyindeki öncülüğünü yitirebilir kanısındayız.